

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum in hac scientia profecerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

D. is. f.

possunt uirtute intel- lectus agentis cogno- sci cognouerit per inuentionem.

¶ At si quis dixerit, sensibus Christi omnia singularia oppor- tuna ad perfectam per inuentione scien- tiam omnium natu- rali ratione cogno- scibilium oblata esse angelorum ministe- rio supplente, non aberraret, quoniam si (Euangelista testan- te) esurienti Christo angeli cibum corporalem ministrauerunt, Matth. 4. multo magis rationabile est, ut indigenti Chri- sto spiritali cibo scientie acquisite mi- nistrauerint angeli singularia opportu- na, ex quibus ipse suo ingenio ad in- ueniret scientiam. Hoc enim nullum inconueniens habet annexum, nec est mi- raculum uoluntarie factum, sed super simi- li & minus necessa- rio expresso in Euan- gelio fundatum, & propterea ut ratio- nabile amplecten- dum est.

In corp. ar.

¶ Super quest. duo- decima articulum secundum.

Titulus clarus est.

¶ In corpore articuli tria sunt. Pri- mo, ponitur distin- ctio bimembris. Du- plex est profectus scientie, alter secun- dum ipsius essentia, alter secundum effe- ctum. Secundo re- spondetur quatio, iuxta secundum me- brum, Christus pro- fecit secundum effe- ctum in scientia gra- tia, sicut & etate.

Disij. In corp. ar. & q. p. r. c. & q. 9. art. 3. & 4.

Sup. q. 7. ar. 11. ad 3. & inf. art. 3. ad 3. & q. 15. ar. 3. & 3. dist. 13. lit. in fin. & di. 14. art. 3. q. 5. & ver. q. 30. ar. 6. ad 3. & op. 3. c. 213. & 10. l. ec. 21. ff. & Hebr. 7. Ar. p. r. c. d.

Li. 7. cap. 21. Ortho. fid. paulo a pri- mo.

per scientiam acquisita sciuit omnia illa, quae possunt sciri per actionem intellectus agentis.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod scientia rerum acquiri potest non solum per experientiam ipsarum, sed etiam per experientiam quarundam aliarum rerum, cum ex uirtute luminis intellectus agentis possit homo procedere ad intelligendum effectus per causas, & causas per effectus, & similia per similia, & contraria per contraria. Sic igitur licet Christus non fuerit omnia expertus: ex his tamen, quae expertus est, in omnium deuenit notitiam.

AD SECUNDVM Dicendum, quod licet sensibus corporalibus Christi non fuerint subiecta omnia sensibilia: fuerunt tamen sensibus eius subiecta aliqua sensibilia, ex quibus propter excellentissimam uim rationis eius potuit in aliorum notitiam deuenire per modum praedictum; sicut uide- do corpora caelestia, potuit coprehendere eorum uirtutes & effectus, quos habent in istis inferioribus, qui eius sensibus non subiecebant. Et eadem ratione ex quibuscumque aliis, in aliorum notitiam deuenire potuit.

AD TERTIVM Dicendum, quod secundum istam scientiam anima Christi non simpliciter cognouit omnia; sed illa omnia, quae per lumen intellectus agentis homini sunt cognoscibilia. Unde per hanc scientiam non cognouit essentiam substantiarum separatarum, nec etiam singularia praeterita, praesentia, & futura, quae tamen cognouit per scientiam diuinitatis, ut supra praedictum est.*

ARTICVLVS II.

Utrum Christus in hac scientia profecerit.

AD SECUNDVM sic procedit. Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non profecerit. Sicut enim secundum scientiam beatitudinis & secundum scientiam infusam Christus cognouit omnia, ita & secundum hanc scientiam acquisitam, ut ex dictis patet: sed secundum illas scientias non profecerit, ergo nec secundum istam.

¶ 2. Praet. Proficere est imperfecti: quia profectus ad additionem non recipit; sed in Christo non est ponere scientiam imperfectam, ergo secundum hanc scientiam Christus non profecerit.

¶ 3. Praet. Damasc. dicit. * Qui proficere dicuntur Christum scientiam & gratiam, ut additamentum sensus suscipientem, non uenerantur

unionem, quae est secundum hypostasim: sed impium est, illam unionem non uenerari. Ergo impium est dicere, quod scientia eius additamentum acceperit.

SED CONTRA est, quod dicitur Luc. 2. quod Iesus proficiebat sapientia & etate & gratia. apud Deum, & homines. Et Amb. 7. dicit quod proficiebat secundum sapientiam humanam. Humana autem sapientia est, quae humano modo acquiritur, scilicet per lumen intellectus agentis, ergo Christus secundum hanc scientiam profecerit.

RESPOND. Dicendum, quod duplex est profectus scientiae. Vnus quidem secundum essentiam, prout scilicet ipse habitus scientiae augetur. Alius autem secundum effectum, ut si aliquis secundum eundem & aequalem scientiae habitum, primo minor aliis demorsret, & postea maiora & subtiliora. Hoc autem secundo modo manifestum est, quod Christus in scientia & gratia profecerit, sicut & in etate: quia scilicet secundum augmentum aetatis opera maiora faciebat, quae scilicet maiorem scientiam & gratiam demonstrabant: sed quantum ad ipsum habitum scientiae, manifestum est quod habitus scientiae infusus in eo non est augmentatus, cum a principio plenarie fuerit sibi omnium scientia infusa, & multo minus scientia beata in eo augeri potuit. De scientia enim diuina quod non possit augeri, supra in prima parte dictum est.*

Si igitur praeter habitum scientiae infusum, non sit in anima Christi aliquis habitus scientiae acquisitae (ut quibusdam uidetur, & mihi aliquando uisum est) nulla scientia in Christo augmentata fuit secundum essentiam, sed solum per experientiam, id est, conuersionem specierum intelligibilium inditarum ad phantasmata. Et secundum hoc dicunt, quod scientia Christi profecerit secundum experientiam, conuertendo scilicet species intelligibiles inditas ad ea, quae de nouo per sensum accepit: sed quia inconueniens uidetur, quod aliqua naturalis actio intelligibilis, Christo deesset, cum ex trahere species intelligibiles a phantasmatibus, sit quaedam naturalis actio hominis secundum intellectum agentem, conueniens uidetur hanc etiam actionem in Christo ponere. Et ex hoc sequitur, quod in anima Christi aliquis habitus scientiae fuerit, qui per huiusmodi abstractionem specierum potuerit ad augmentati, ex hoc scilicet, quod intellectus agens post primas species intelligibiles abstrahas a phantasmatibus poterat etiam alias & alias abstrahere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod tamen scientia infusa anime Christi, quam scientia beata, fuit effectus agentis infinitae uirtutis, qui potest simul totum operari, & ita in neutra scientia Christus profecerit: sed a principio eam perfectam habuit: sed scientia acquisita causatur ab intellectu agente, qui non simul totum operatur: sed successiue, & ideo secundum hanc scientiam Christus non a principio sciuit omnia, sed paulatim, & post aliquod tempus, scilicet in perfecta aetate: quod patet ex hoc, quod Euangelista simul dicit eum profecisse scientia & etate.

secundum experientiam, hoc est conuersionem seu applicationem illius ad phantasmata, quae ex sensibus & experientis ab extra ueniebant. Deinde reperitur praeter opinionem, quod proficere secundum essentiam aucta fuit, quia inconueniens uidetur deesse Christo aliquam intelligibilem actionem. Vbi nota & modestiam auctoris, quod opinatis personam induit, dum ait, inconueniens uidetur, & explanationem praedictorum de operatione intellectus agentis, quod si de principali illius operatione, cuius priuatione otiosus seu frustra poneretur, fuit sermo.

AD PRIMVM sic procedit. Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non profecerit. Sicut enim secundum scientiam beatitudinis & secundum scientiam infusam Christus cognouit omnia, ita & secundum hanc scientiam acquisitam, ut ex dictis patet: sed secundum illas scientias non profecerit, ergo nec secundum istam.

¶ 2. Praet. Proficere est imperfecti: quia profectus ad additionem non recipit; sed in Christo non est ponere scientiam imperfectam, ergo secundum hanc scientiam Christus non profecerit.

¶ 3. Praet. Damasc. dicit. * Qui proficere dicuntur Christum scientiam & gratiam, ut additamentum sensus suscipientem, non uenerantur

AD

AD SECUNDVM Dicendum, quod haec etiam sciē
semper fuit perfecta secundum tempus: licet non se
per fuerit perfecta simpliciter & secundum naturā:
& ideo potuit habere augmentum.

AD TERTIVM Dicendum, quod uerbum Dama
see. intelligitur quantum ad illos, qui dicunt sim
pliciter fuisse factam additionem scientiā Christi, s.
secundum quamcumque eius scientiam, & præci
pue secundum infusam, quā causatur in anima Chri
stus unione ad uerbum, non autem intelligitur de
augmento scientiā, quē ex naturali agente causatur.

ARTICVLVS III.

Utrum Christus aliquid ab homine
didicerit.

Titulus clarus.

In corpore ar
ticuli una est conclu
sio responsua que
sio negatiue. Christus
nihil ab homine didi
cit. Probatur. Primum
mouens in quolibet
genere, non mouetur
illa specie motus: Chri
stus est primus doctor
hominum omnium,
ergo non docetur ab
aliquo homine. Ma
ior manifestatur in
primo alterante. Mi
nor autoritate do
mini. fo. 18.

AD TERTIVM sic proceditur.
Vt, q̄ Christus aliquid ab
hominibus didicerit. Dicitur. n.
Luc. 2. quod inuenerunt eum in
templo in medio doctorum in
terrogantem illos & responden
tem: interrogare uero & responde
re est addiscere. ergo Christus
aliquid didicit ab hominibus.

¶ 2 Præter. Acquirere scientiam ab
homine docente, uidetur esse no
bilis, quam acquirere a rebus sen
sibilibus: quia in anima hominis
docentis sunt species intelligibi
les in actu, in rebus autem sensibilibus sunt species
intelligibiles solum in potentia: sed Christus acci
piet scientiam experimentalem ex rebus sensibili
bus, ut dictum est. ergo multo magis poterat acci
pere scientiam addiscendo ab hominibus.

¶ 3 Præter. Christus secundum scientiam experimen
talem non omnia a principio sciuit, sed in ea profes
cit, ut dictum est: sed quilibet audiens sermonem
significatiuum alicuius, potest addiscere, quod nescit.
ergo Christus potuit ab hominibus aliqua addiscere,
quæ secundum hanc scientiam nesciebat.

SED CONTRA est, quod dicitur Isa. 55. Ecce testem
populis dedi eum, duceam ac præceptorem gentibus.
præceptoris autem non est doceri, sed docere: ergo
Christus non accepit aliquam scientiam per doctri
nam alicuius hominis.

RESPON. Dicendum, quod in quolibet genere
id, quod est primum mouens, non mouetur secun
dum illam speciem motus, sicut primum alterans
non alteratur. Christus autem constitutus est a Deo
capite ecclesiæ, quiniimo omnium hominum, ut
supra dictum est, * ut non solum omnes per ipsum
gratiam acciperent, sed etiam ut omnes ab eo doctri
nam ueritatis reciperent.

Vnde ipse dicit Ioann. decimo octauo. In hoc
natus sum, & ad hoc ueni in mundum, ut testimo
nium perhibeam ueritati, & ideo non fuit conue
niens eius dignitati, ut a quocumque homine doce
retur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Orig.
dicit super Luc. Dominus interrogabat, non ut
aliquid addiceret, sed ut interrogatus erudiret. Ex
uno quippe doctrinæ fonte manat & interrogare &
respondere sapienter.

Vñ & ibidē in Euangelio sequit̄, q̄ stupebāt oēs, q̄
eum audiebant, super prudentia, & responsis eius.

AD II. Dicendum, q̄ ille q̄ addiscit ab homine,
non accipit immediate scientiam a speciebus intelli

gibilibus, quæ sunt in mente ipsius, sed mediantibus
uocibus sensibilibus, tamquā signis intelligibili
ceptionum. Sicut autem uoces ab homine formatae
sunt signa intellectualis scientiæ ipsius, ita creaturæ
a Deo conditæ sunt signa sapientiæ eius. Vnde dicitur
Eccl. 1. Quod Deus effudit sapientiam super om
nia opera sua. Sicut igitur dignius est doceri a Deo,
quā ab homine, ita dignius est accipere scientiam
per sensibiles creaturas, quā per hominis doctrinā.

AD TERTIVM dicendum, q̄ Iesus proficiebat in
scientia experimentalī, sicut & in ætate, ut dictum
est. Sicut autem ætas opportuna requiritur ad hoc,
quod homo accipiat scientiam per inuentionem,
ita etiam ad hoc, quod accipiat scientiam per disci
plinam. Dominus autem nihil fecit quod non con
grueret eius ætati; & ideo audiendis doctrinæ ser
monibus, non accommodauit auditum nisi illo
tempore, quo poterat etiam per uiam experien
tiæ talem scientiæ gradum attingisse. Vnde Grego.
dicit super Ezech. Duodecimo anno ætatis suæ in
terrogare dignatus est homines in terra: quia iuxta
rationis usum doctrinæ sermo non suppetit nisi in
ætate perfecta.

ARTICVLVS IIII.

Utrum Christus aliquid acceperit
ab angelis.

AD QUARTVM sic proceditur.
Videtur, quod Christus ab
angelis scientiam acceperit. Dicitur. n.
Luc. 22. quod apparuit Chri
sto angelus de celo, confortans
eum: sed confortatio fit per uerba
confortatoria docentis, secundū
illud Job 4. Ecce docuisti pluri
mos, & manus lassas roborasti, ua
cillantes confirmauerunt sermo
nes tui. ergo Christus ab angelis
edoctus est.

¶ 2 Præter. Dionys. dicit 4. cel. hier.
Video enim quod & ipse Iesus,
super celestium substantiarum
super substantialis substantia, ad
nostram intransmutabiliter ue
niens, obediēter subiicitur pa
tris & Dei per angelos formatio
nibus. Videtur igitur quod ip
se Christus ordinationi legis diu
inæ subiici uoluerit, per quam ho
mines mediantibus angelis eru
diuntur.

¶ 3 Præter. Sicut corpus huma
num naturali ordine subiicitur
corporibus celestibus; ita etiam
humani mens angelicis menti
bus: sed corpus Christi subiectū
fuit impressionibus celestium cor
porum: passus est enim calorem
æstate, & in hyeme frigus, sicut &
alias humanas passiones ergo etiā
eius mens humana subiacebat il
luminatiōibus supercelestium
spirituum.

SED CONTRA est, quod Dionys. dicit 7. cap.
cel. hierar. quod supremi angeli ad ipsum Iesum
questionem faciunt, diuiniq̄ illius operis, & pro
nobis assumptæ carnis scientiam discunt, & eos ipse

Tertius S. Thomæ.

Super quæst. duode
cima articuli quar
tum.

Titulus clarus.

In corpore ar
ticuli ponitur di
stinctio de duplici
mō, quo anima nata
est scilicet perfici: se
cundo respondetur
quæstio. Quod ad pri
mum dicitur, quod aia
dupliciter nata est
scientia perfici, uel ex
sensibilibus, uel ex
substantiis immateri
lib. Et manifestatur
diuinctio quæ est me
dia inter substantias
separatas & corpo
rales. Quod ad secun
dū respondetur dua
bus conclusionib⁹,
iuxta dictos duos
modos. Prima est,
Anima Christi perfe
cta est, scilicet exper
imentali ex sensibili
bus, absque angelico
lumine. Probatur,
quia sufficit ad hanc
sumē intellectus agē
tis. Secunda est, Aia
Christi perfecta est
ex impressione supe
riori, quoad scientiā
infusam a Deo im
mediate. Probatur.
Sicut anima illa su
pra communē crea
turæ modū unita est
uerbo in unitate p
sonæ; ita supra com
munē hominū mo
dū immediate a Deo
repleta est scientia.

Et scito, quod hæc
ratio non solum est
simi

Ar. præced.

Hom. 2. par. 6.
ap. 1.

In 1. q. 50. ar.
1. ad 1. & 3.
di. 13. q. 2. ar.
2. q. 1. & di.
14. ar. 3. q. 6.

Cap. 4. non
procul a fi.
cap.

1. 7. 6. 8. me
illius.

Li. 3. c. 31.

Ar. præced.

Ar. p. 200.

Ho. 1. 2. in fi.
to. 3.